

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розкрито та проаналізовано особливості управління оборотними активами на підприємстві, виявлено особливості оборотних активів та визначена головна мета та завдання управління оборотними активами, а також визначено проблематику управління оборотними коштами та шляхи їх вирішення

Ключові слова: оборотні активи, управління, запаси, дебіторська заборгованість, фінансовий портфель, операційна діяльність.

Abstract

In the article have been opened and analyzed modern state and structure of turnaround assets in the enterprise, the basic purpose and objectives of management of turnaround assets in the enterprise, also its problems and ways of their resolving were outlined.

Keywords: current assets, asset management, inventory, accounts receivable, financial portfolio, operating activities.

Вступ

У сучасних ринкових умовах в управлінні підприємством важливе місце посідають оборотні активи та правильне управління ними. Загалом, на діяльність підприємства впливають багато різних чинників. З одного боку це зовнішні чинники, а з іншого боку - внутрішні. На зовнішні чинники підприємство не може впливати і змінювати, проте внутрішніми чинниками може керувати і коригувати їх для своєї вигоди. Одним з таких внутрішніх чинників є оборотні активи на підприємстві. Правильне управління активами дозволить підприємству збільшити їх ефективність, вартість та дозволить підприємству отримати вищі прибутки. Разом із тим, існує ряд недоліків в питанні управління оборотними активами, серед них є проблема у відсутності чітко визначеної методики, якою можуть слідувати підприємства для прийняття управлінських рішень з питань оборотних активів, і тому, як результат кожне підприємство змушене розробляти власну методику вирішення цієї проблеми самостійно.

Метою роботи є дослідження та розкриття теоретичних положень щодо управління на підприємстві оборотними активами, узагальнення чинників, що здійснюють вплив на ефективність використання оборотних активів.

Результати дослідження

Одним з найважливіших елементів для успішного функціонування підприємства є оборотні активи. Виходячи з їх розміру залежить ефективність підприємства загалом. Саме оборотні активи є індикатором роботи усього підприємства. Саме на них покладено фінансування планових витрат, нормальне функціонування виробництва та реалізації продукції. Наявність активів понад норм веде до їх неефективного функціонування відволікання в запаси, не використання в подальшій операційній діяльності. При умові, якщо оборотних активів недостатньо, це призводить до невиконання підприємством свої зобов'язань в повному обсязі.

На обсяг оборотних активів можуть впливати багато чинників, серед них: господарська діяльність підприємства, обсяг виробництва продукції, протяжність виробничого циклу, наявність різного асортименту продукції, умови співпраці з постачальниками та покупцями, порядок розрахунків з дебіторами та кредиторами тощо.

На сьогодні, головною прерогативою для будь-якого підприємства є максимізація прибутку і зниження витрат на ведення бізнесу. Для досягнення цієї мети необхідно розробити чітку, ефективну та правильну політику щодо управління активами підприємства, а особливо увагу приділити

управлінню оборотними активами. Ефективність і доцільність управлінських рішень відіб'ється на ефективності функціонування підприємства загалом, а саме: на ліквідності підприємства, його платоспроможності і як наслідок на фінансовій стійкості підприємства.

Перш за все розберемося, що собою представляють оборотні активи. Український економіст М.А. Болюх у своїй науковій роботі «Управління фінансами держави» дає таке визначення оборотним активам як: «оборотні активи підприємства, що займається виробництвом, являють собою групу активів з терміном використання до одного року, які приймають участь в операційній діяльності, та у зв'язку зі своєю ліквідністю повинні надавати можливість плати підприємству по своїм зобов'язанням» [1, с. 65].

У який завгодно момент діяльності виробництва, оборотні активи перебувають у різному виді: починаючи з сировини, матеріалів, палива, виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції та закінчуючи дебіторською заборгованістю, та грошовими коштами. Основне призначення оборотних активів стоїть у забезпеченні на підприємстві безперервного процесу виробництва та процесу обороту активів, саме тому питання управління цим видом активів є актуальним для будь-якого підприємства.

Для покращеного управління над усіма оборотними активами вітчизняний вчений О. С. Бондаренко запропонував поділити усі оборотні активи на підрозділи такі як:

Оборотні активи:

1. Дебіторська заборгованість;
2. Запаси;
3. Грошові кошти та поточні фінанси [2, с. 53].

Консервативний – цей підхід є притаманним підприємствам, чие володіння оборотними активами забезпечує йому нормальну змогу функціонувати, в цьому випадку на підприємстві формуються додаткові резерви матеріалів і сировини для непередбачених умов. За таких умов підприємство буде працювати спокійно навіть в непередбачених умовах, однак, незважаючи на переваги підходу, активи не використовуються цілеспрямовано, що зменшує їх оборот та рівень прибутковості.

Помірний підхід – до такого підходу поточні активи підприємства можуть повністю покривати потребу в активах та формування допустимих страхових резервів у разі переривань у нормальному функціонуванні підприємства. Отже, підхід гарантує повне порівняння ризиків та ефективності використання підприємством поточних активів [3].

Агресивний підхід характеризується зниженням розміру страхування резервів поточних активів. У процесі нормальної роботи на підприємстві він дає найкращі результати з точки зору прибутковості та ефективності використанні оборотних активів, але навіть легкі невдачі в операційній діяльності компанії можуть різко знизити рівень виробництва та продажів продукції, призведе до великих фінансових збитків [3].

Кожен з компонентів поточних активів мають свої чіткі цілі та характер використання. Тому в компаніях, які використовують велику кількість короткострокових активів, доцільно розробити систему управління ними за типом, що полегшить їм управління та контроль над собою. Поточні активи в компанії, зазвичай, поділяються на частку торгівлі та матеріальні активи, дебіторську заборгованість та готівку [3].

Завдяки ефективному управлінню акціями підприємства, ви можете досягти скорочення робочого циклу, зменшити поточні витрати на оборотний капітал і, у свою чергу, виділити частину активів економічного обороту, що дозволяє їм повторно інвестувати або поширити їх в інші галузі. Дивлячись на проблему управління боргами, компанія може зменшити потребу в активах. Недостатньою сумою дебіторської заборгованості є невідповідний перерозподіл капіталу компанії, високий рівень якого може призвести до зменшення ліквідності або зменшення обсягів виробництва. Для прискорення обороту дебіторської заборгованості доцільно запровадити програму надання знижок для здійснення готівкових платежів або відразу після покупки. Однак така програма має право існувати лише у тих компаніях, які мають міцні стосунки та контакти з покупцями, тобто тільки з постійними клієнтами, з якими компанія може бути повністю запевнена у термінах та сумах.

Існує спосіб прискорити повернення дебіторської заборгованості, наприклад, факторинг – передавати дебіторську заборгованість іншій особі. Однак цей метод не є традиційним і популярним у вітчизняній економіці. Причиною цьому є високий ризик такої операції, велика маржа за факторингових послуг [4]

Поговоримо про управління грошовими коштами та про те, як залучити їх до обороту підприємства, і що в національній методології ця проблема найменш розвинена і потребує вдосконалення. Але в розвинених країнах існує правило припинення або надання тимчасових коштів

у легкодоступні цінні папери. Попри всі переваги цього методу, на жаль, він недоступний нашим виробникам через брак надійних цінних паперів у країні та недовіру до фінансового ринку.

При управлінні поточними активами необхідно звернути увагу на вибір методу фінансування. Один із найпоширених методів фінансування поточних активів це є кредиторська заборгованість, дозволяє цьому методу розширювати та збільшувати кількість разів без використання власних ресурсів та допомагає активізувати вплив фінансового важеля, що, в свою чергу, підвищує прибутковість індексу власного капіталу. Інший спосіб залучення фінансування оборотних активів може виступати як банківські кредити, але їх участь може вплинути на збільшення витрат та на послуги кредитів такого типу [5, с. 101]. Основним мірилом за яким вибудовується політика по управлінню фінансування оборотних активів є вибір оптимально співвідношення між рівнем ризику втрати фінансової стійкості підприємством, а також рівнем ефективності діяльності підприємства щодо використання власного капіталу і можливістю підприємства в повному обсязі відповідати по своїм зобов'язанням.

В українській і закордонній практиці при орудуванні оборотними активами використовуються різні методи такі як: метод АВС, метод нормування, оптимізації та методика коефіцієнтів. Так, перший метод, метод АВС, передбачає розподілення факторів, що впливають на витрати продукції, витрати на реалізацію або інші проблеми за питомою вагою. І підприємство таким чином розглядає який з факторів варто знизити, для викорінення проблеми та на якому варто зосередити увагу. Метод нормування полягає у розгляді лише тих оборотних активів, які піддаються нормуванню, за цим методом підприємство може розрахувати необхідний розмір оборотних активів. Метод коефіцієнтів розглядає показники тривалості обертання оборотних активів, співвідношення тривалості планового періоду до коефіцієнта обертання, розрахунок коефіцієнту обертання оборотних коштів, відношення обсягу продажу продукції до середньорічної суми оборотних активів, рентабельність оборотних коштів тощо. Це в свою чергу призведе до покращення процесу виробництва та реалізації продукції.

Забезпечення якісного та ефективного управлінського процесу щодо оборотних активів підприємства сформує комплекс переваг у підвищенні результативності його функціонування у перспективі. Це сприятиме безперервному функціонуванню підприємства, зниженню ризиків щодо затримки операційної діяльності, буде оптимізовано розмір оборотних активів, що в свою чергу призведе до зниження витрат на забезпечення умов щодо їх фінансування та зберігання, буде досягнуто кінцевого результату діяльності підприємства – оптимізації рівня його прибутковості за однакової ліквідності.

Висновки

Таким чином, що управління оборотними активами на підприємстві становить один з головних та важливих компонентів формування вдалої управлінської системи в цілому. За умови забезпечення вдалого управління оборотними активами на підприємстві вдається досягти деякого вивільнення активів, які можна застосувати для забезпечення зростання прибутковості його функціонування, пришвидшення обіговості оборотних коштів, забезпечення безперервної виробничої діяльності та максимізації прибутковості, що беззаперечно є першочерговою місією для кожного суб'єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болюх М. А. Збірник задач з курсу "Економічний аналіз": навч. посіб. / М. А. Болюх, - К. : КНЕУ, 2002. – 232 с.
2. Кірдіна О. Г. Управління оборотними активами підприємств /О. Г. Кірдіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013.– №43. – С. 133–137.
3. Управління оборотними активами [Електронний ресурс] //Управління капіталом підприємства: конспект лекцій – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/643/5/>
4. Ефективне управління оборотними активами як механізм фінансового оздоровлення підприємства [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/NPM/Economics/10_10_zabara.doc.htm.
5. Гуткевич С. О. Управління економічними ресурсами підприємства / С. О. Гуткевич, О. І. Шаманська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - № 7. - С. 99 – 105.

Глінчук Оксана Олександрівна – студентка групи МОФ-16мі, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: **Коваль Наталія Олегівна** – к.е.н., доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Oksana Hlinchuk - Faculty of Management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: kseniyahlinchuk@gmail.com,

Supervisor: Nataliya Koval – Cand. Ec. Sci. (Eng), associate Professor of the Finance and innovative management, Vinnytsia national technical University, Vinnytsia.